

DM

magazin

Antal János Duda

Simai

Mihály:

Próba- virágzás

(Emlékmű
helyett is)

a tél fehér fátylói világolnak
vonul a suhogó lángban az erdő
lobbot vet a nyárfasor északi

[süvítésben]

gyülevész tündérek
lovagolják az ágakat sokszálú
zúzmaraszoknyájuk zizeg
borulnak a kertész nyakába
boszorkányvágyakozással

de az őszhajú öreg
kezében csillogó késse
diadalmasan áll az őt váró almák

[között]

magához ölel egy ágat kettőt
beléjük csókol a penge
aztán neki a körtének a hótó,

[roskadó]

baracknak is

karja tele már testmeleg
életálmódó ággal
úgy bukdácsol velük a hóban
mintha egy kéve lopott
tavaszt vinne hőcsillagsarkantyús
tündérek úzik
fagykirály katonái hajtják
vadul az üveglő ház felé

megsziszegik hókigyók
fúznak mögötte hóbikák

és benn kezdődik a varázslat
a remény alkímistája munkához lát
a kévényi télből-lopott tavasz
megbizsereg üvegházában
csillogó lombikjaiban
gyökerét veszve kiszakadva is
az élet fölújong
emberi sugárzásban
fölhevül testmeleg-érzőn
és már ragyog
káprázik
és kápráztató
petárdáit pukkantja tűzijáték-
szírmái nyílnak a rejtek mennykupola

[alatt]

próbavirágzás
— a remény alkímistája mosolyoghat
megindult
itt már tavasz van
próbatavasz próbavirágzás
nézheti örökléttürellemmel
míg ígér a következő nyár
megálmodhatja az Időt
virágok ellentünetese
ragyogja be téllel-vert arcát

s elfagyott lábbal a nyárban is
megállhat majd
mégegyszer
gyönyörködve

Az ágy előtt ült, a kicsi búkfa
széken, s pityókát hántott, mi-
kor utoljára láttam. A medvefű-
tőben cserszegett a nyírfa, a sod-
görbületét vastagon befogta a
korom, a káholty végében pislá-
kolt az öreg szusztor, s a csem-
pe hátulja alól gomolyogva dú-
vadt a füst az üres hiába...

Az asztalon a kenderabrosz
sarka alól kinézett egy fél barna
rozkenyér. A kenyér mellett
volt a varasnyelű bicseka, s a
deszkadézsából kilátszott a fris-
sen sózott túró. Ezek körül ha-
nyag rendtelenségben talált ma-
gának helyet egy kicsi örlött só,
egy tábla szalonna, emellett a
fátál, s benne a fakanál.

Az öreg kotló kotyogott az
asztal alatt, s néha dühösen vá-
gott bele csőrével a ház sarkába
támasztott kenyérlisztes zsákba.
A csirkék csipegették a padlóra
szórt kevertet, s a nyitott ajtón
keresztül behallatszott a gödör
martján a szélel küszködő
nyírfák esti sóhajása... Vala-
mi nyugtalan nagy rendtelenség
ülte meg a nagy házat, az ódal-
házat, ahol halomban csirázott a
rózsapityóka, a kicsi kamarát, s
a halokcsomóval befedett favá-
gót, csak az őszbe csavarodott
ember jóságos piros arcán és
tisztá szép, kék szemében volt
valami irigylésre méltó nagy,
szent nyugalom, mikor végigsik-
lott rajta fürkésző tekintetem.
Csak az ő színtelen hangjában
volt valami boldog nagy békes-
ség, mikor azt felelte: mű jól va-
gyunk...

Mert hát ő így beszélt akkor
is, ha csak magáról esett a szó.
Pedig hányszor mondtam már
neki, hogy így csak a királyok
szoktak beszélni. De hiába. „Mű
nem vagyunk királyok, de mű
meges így beszélünk, met mű te-
hessük...” — volt a rövid fele-
let.

És a furulya? — A'má nincs
nekünk, azt eladtuk, hangzik a
szaggatott válasz. Hát azt, ki-
nek? Hát azt a német sógornak.
— Hát azt ugyanbiza miért? —
Az úgy volt — fűzi tovább a
szót a szorgoskodó öreg —, hogy
mikor a háború alatt itt voltak
a német katonák, azok, akiek a
magik házában laktak, sokszor

átaljövének hezzám, hogy furu-
lyáljak nekik. Én furulyáltam es.
Egyszer osztán az egyik német,
mikor hazakészült, azt kérdezte,
hogy nem adnám-e el neki a fu-
rulyát. Én el, mondtam neki. És
mennyiért, kérdezte esment a
német. Én erre kinyújtám a
nagyujjam, s azt mondtam, hogy
...anc. Anc — kérde tovább a
német. — Anc, mondtam én reja
hejjeslőleg. Erre a német kezem-
be nyomá az egyetlen ezüst ko-
ronát, elmene és velle a furu-
lya... Mintha gyermekéveim
emlékeiből vitt volna el valaki
valamit, úgy hatottak rám az
öreg ember szavai. Valami méla
fájdalom szállta meg a szívem, a
lelkem, s az agyam, mikor rám-
nézett az öreg, s a kicsi teke-
nyőben vacskolni kezdte a hán-
tott pityókát...

Mert szerettem Dudabát, s sze-
rettem nagyon azt a hét égetett
likkalt megfűzött likas mogyoró-
fa darabocskát, melyből annyis-
szor sirt fel a természet szabad
ölen élő ember rejtett fájdalma,
s a szívnek ritkán érzett, de ak-
kor igaz öröme. Szerettem Duda-
bát, pedig ő nem volt sem elő-
kelő, sem tudós, sem gazdag,
csak egyszerűen ember volt, és
boldog volt — az egyetlen bol-
dog ember, akit életemben lát-
tam. — Ember volt, akinek aj-
kairól nem hangzott panaszszó,
aki soha nem akart többet, mint
amit megadott az élet, akinek
nem volt teljesíthetetlen vágya,
és megvalósulhatatlan álma. —
Az erdőn született, egy borna-
fából összerögzött házában, a Har-
gita alján, azon a lankás közön,
melyet Kápolnamező — és Sugó
pataka zár közre Kerekbük té-
jeje alatt. Apja pásztorember
volt, és őt is ennek szánta. Kees-
kék és juhok után lépegetett lo-
szór porásszal, ügyesen felkötö-
zött talpait boeskorában Nagyve-
rem oldalától fel a Vállus-kútig,
s Buganó pusztájától, Lúgfőző
árkáiig. — És ilyenkor, ha már
veresedett a koseper feje, s a bá-
ránykák nem kértek „eperleve-
let”, a kicsi Antal János Duda
furulyáján felcsendült az örök
pásztor nótája:

A nyíresből a nyárasba
Egyik ltkból a másikba...

Iskolába nem járt, templomba
nem hívta a harang, de szívében
ott élt az istenfélelem, ajkáról
nem hallottam káromkodó szó-
kat. A fenyős és búkkós erdők
koszorúzták, bokros és füves mező
volt az iskolája, s ez volt a temp-
loma. Itt látta a virágnylást, itt
érte a levélhullás, és innen állott
be a mérték alá, mikor hívta a
törvény...

A haja szürke volt már, mi-
kor falunkba költözött, és már
öreg volt, mikor szomszédunk
lett. Először csak keresztelőn, ra-
dinakor, és lakodalom után látó-
gatott hozzánk, s furulyálta sok-
szor és fáradhatatlanul, lassan a
régí kétlépetüst

Elvesztettem keeskeimes
Megver apám érte...

Ilyenkor a sod mellé meglapui-
tam, hogy elnézegessem az öreg
Dudát, amint széles melléből zö-

rejhangokkal adott melléközöngét
a furulyahangokhoz, és az öreg
örömapákat és örömanyákat, mi-
kor hajlott térdel és rancos
képpel járták a „lassú”-t az
agyagtapaszos ház földjén...

Később gyakrabban megfor-
dult nálunk. Anyám ellátta tűzi-
fával, s ezért egy-két napig dol-
gozott nekünk. Mikor, mint na-
gyobbacska diák haza-hazamen-
tem, sokszor találtam ott az öre-
get házunk előtt a hídon, s
ilyenkor mindig megküzdöttünk.
Persze ő volt az erősebb. — Egy-
szer aztán, szinte ugrásszerűleg
megnőttem, és megerősödtem.
Mint egy kupa lisztet kaptam
fel az öreget a hídról, s a patak
felé vittem. Dudabá nem ijedt
meg, és nem erőlködött, csak
ennyit mondott: többet diákkal s
úrral nem közdünk... Arat-
tunk, takartunk, kapáltunk
együtt, s mikor nagyobbacska
lettem, együtt kaszáltunk is. Igen
jó dolgú, kis igényű és fáradha-
talan ember volt, aki nem unta
a munkát, nem válogatott, soha
senkire és semmire nem panasz-
kodott, soha senkire irigy nem
volt, és senkit meg nem szolt. —
Ereje fogyott, de ő a legvasta-
gabb fűben s a legnagyobb nap-
sütésben sem akart a renddel
elmaradni tőlem. — De egyszer-
csak mégis végleg elmaradt.
Atyám, aki akkor öcsémrel va-
lahol máshol volt elfoglalva, az-
zal bizott meg, hogy Dudabával
menjek el kaszálni, le az Ott
partjára. — És Dudabá jött. Jött
reggel a hosszú, hágós, poros or-
szágúton, és jött rendületlenül az
illatos, virágos, vastag, imolás
fűben. — Suvadtak a rendek
marhaderék vastagságban, ijesz-
tően nőtt a kaszatolló, s mi csak
egyszer izzadtunk meg — reg-
gel...

Hazamenet csendes volt Duda-
bá. Arcára hosszú, mély árkokat
vágott a fáradtság, járása csosz-
gós volt, mint kaszásé a fűben, s
mikor hazaértünk, nem jött va-
csorázni. — Anyám érdeklődésé-
re nem volt más válasza, mint,
hogy kifáradt az öreg — mert
nem akart elmaradni tőlem...

Mikor másnap találkoztam ve-
le, csak annyit mondott: úrral s
diákkal nem kaszálnunk. — És
azóta nem jött dolgozni el hoz-
zánk. Ha munkáját elvégezte, ki-
ült a kapu elé az útra, fújta a
cigarettafüstöt, s ha valaki já-
rókelő munkára biztatta, csak
azt felelte: mű ma többet nem
dolgozunk. — Egyszer, a falum-
ból soká elmaradtam. Mikor az-
tán újra hazamentem, meglepeté-
ve láttam, hogy a Dudabá háza
táján kialudt az élet. — A ház
zárvá volt, s az udvaron nagyra
nőtt a bogács...

A gödörmarti nyírfákkal to-
vább küzdik a szél, mondogat a
patak, s a tusnádi öreg templom
előtt, hol messze múltak bánatá-
ról mesét mond a fenyő, kalap-
szegős fehér harisnyában, kék
hímes ujjasban, s fekete kalapban,
jeltelen hant alatt aluszik Du-
dabá.

DR. ABRAHÁM ABRUS

